

**Správa o činnosti
Slovenskej poľnohospodárskej knižnice pri SPU v Nitre**

Predkladajú:

prof. Ing. Marián Brestič, PhD., prorektor pre VVČ, Mgr. Beáta Bellérová, PhD.

Spracovali:

Mgr. Beáta Bellérová, PhD. a kol.

Návrh na rozhodnutie:

Správa sa schvaľuje a) s pripomienkami
b) bez pripomienok

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre
Štúrova 51, 949 59 Nitra
www.slpk.sk

1.1 Účel a poslanie

Slovenská poľnohospodárska knižnica (SIPK) zabezpečuje knižnično-informačné a ďalšie súvisiace služby pre študentov a zamestnancov SPU v Nitre, odbornú a širokú verejnosť. Plní funkciu akademickej a zároveň špecializovanej vedeckej knižnice.

Uchováva a bibliograficky registruje kvalifikačné práce obhájené na univerzite. Je pracoviskom bibliografickej registrácie publikačnej činnosti učiteľov, vedeckých pracovníkov a doktorandov SPU. Odborne spracúva a sprístupňuje špecializované bibliografické databázy. Činnosť knižnice určuje jej štatút, služby knižnice a podmienky ich poskytovania sú stanovené Knižničným poriadkom SIPK (z 1. 9. 2013).

1.2 Organizačná štruktúra, zamestnanci

Podľa organizačného poriadku z 1. 5. 2013 má SIPK nasledovnú organizačnú štruktúru:

- Oddelenie dopĺňovania, revízie a spracovania fondu (vedúca Mgr. Slavomíra Jakubcová)
 - Úsek akvizície a revízie
 - Úsek spracovania
- Oddelenie knižničných služieb (vedúca Ing. Mária Bumbalová)
 - Úsek skladov a služieb
 - Úsek periodík
 - Informačno-vedecké centrum
- Bibliograficko-informačné oddelenie (vedúca PhDr. Ing. Dagmar Bugárová).
- Referát metodiky a automatizácie (vedúca PhDr. Ľubica Jedličková, PhD.)

Pripravuje sa úprava organizačnej štruktúry, podľa ktorej sa zruší úsek periodík, pretože jeho agenda sa začlenila do činností univerzálnej študovne.

V roku 2013 bol prepočítaný počet zamestnancov 31,5. Po odchode jednej pracovníčky do dôchodku (v decembri 2013) je stav 30,5. Vzhľadom na dlhodobý nedostatok finančných prostriedkov na nákup literatúry sa neplánuje obsadenie voľného pracovného miesta. Ušetrené mzdové prostriedky sa prednostne použijú na nákup kníh.

Počet zamestnancov (prepočítaný stav)	30,5
Z toho zamestnanci s VŠ vzdelaním	18
Z toho zamestnanci so SŠ vzdelaním	10,5
Zamestnanci vykonávajúci odborné knihovnícke činnosti	27,5

Tabuľka 1 Počet a štruktúra zamestnancov

2 INFORMAČNÉ SYSTÉMY, TECHNICKÉ VYBAVENIE

SIPK prevádzkuje sieťové servery na zabezpečenie disseminácie (vrátane repozitára digitálnych dokumentov) a prístupu k informáciám v rámci knižničnej, univerzitnej, akademickej siete a na internete. Knižničná sieť (v jej správe) je semi-autonómnym segmentom SPU LAN, ktorý sprostredkúva potrebnú konektivitu (umožňuje aj autorizované pripájanie zariadení

návštevníkov, BYOD) pre informačné služby SIPK počas otváracích hodín i mimo nich. Knižnica má v prevádzke celkom 81 PC, z toho 42 slúži používateľom. Klientske zariadenia s príslušenstvom (skenovanie, samoobslužná tlač) pre návštevníkov a personál sú k dispozícii tak v hlavnej budove SIPK, ako aj čítárni na Tr. A. Hlinku. V hlavnej budove môžu návštevníci využívať prístup k wifi, v roku 2013 bolo pripojených 761 zariadení návštevníkov. Registráciu pre vzdialený prístup k licencovaným zdrojom (TuKAN2) malo 875 používateľov.

Knižnično-informačný systém ARL sa využíva pre všetky agendy – akvizíciu, spracovanie fondu, jeho revíziu, vyradovanie, sledovanie dochádzajúcich periodík, online katalóg, výpožičky (vrátane rezervácií a upomienok), správu čitateľských kont, medziknižničnú výpožičnú službu, evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov, tvorbu bibliografických databáz. V roku 2013 pribudli dva nové moduly systému

- webová aplikácia pre čiastkové knižnice, ktorá umožňuje jednoduchú evidenciu fondov a výpožičiek knižníc na katedrách,
- webová aplikácia pre nahlasovanie údajov o publikačnej činnosti a ohlasoch.

Viacere úpravy knižnično-informačného systému (ďalej len KIS) sa týkali doplnenia databázy publikačnej činnosti pre účely akreditácie a tiež zmien, ktoré vyplynuli z novej vyhlášky o evidencii publikačnej činnosti. Dopracúvala sa anglická verzia KIS a pripomienkovali viaceré nové funkcionality.

Údaje o publikačnej činnosti sa exportujú z KIS do Univerziténeho informačného systému (UIS). Exporty prebiehajú offline, 1 x týždenne. V roku 2013 sa riešili niektoré (zásadné) problémy, ktoré sa vyskytli pri preberaní údajov do UIS. Súčasná ponuka výstupov publikačnej činnosti s UIS nie je úplne dostačujúca, ich zlepšovanie závisí od dostupnosti finančných prostriedkov.

Z KIS ARL sa pravidelne exportujú údaje pre Centrálny register evidencie publikačnej činnosti. Exporty prebiehali bez zásadnejších problémov.

3 PRIESTOROVÉ PODMIENKY

Budova SIPK je mimo hlavného areálu SPU, čo do istej miery limituje využívanie knižničných služieb. Spoločné využívanie priestorov s dvomi katedrami FEM (Katedra pedagogiky a psychológie, Katedra spoločenských vied) a Archívom SPU možno hodnotiť len pozitívne. Knižnicou, archívom a katedrami využívaná plocha budovy je 5 300m² (z 9 500 m² celkovej plochy). Knižničné sklady predstavujú 1 202m², priestory univerzálnej študovne 1 386 m² a výpožičný pult 240m².

Budova bola po rekonštrukcii uvedená do prevádzky v roku 2009. Vzhľadom na jej umiestnenie (na frekventovanom kruhovom objazde) bude potrebné v najbližšom období venovať pozornosť čisteniu fasády. Od uvedenia do prevádzky pretrváva problém so zatekaním svetlíkov v univerzálnej študovni, na ktorého riešenie sa nepodarilo nájsť finančné prostriedky. Ďalším dlhodobým problémom sú poddimenzované elektrické rozvody, ktoré limitujú nasadenie prostriedkov IKT v širšom rozsahu. Jediným riešením je úprava elektrickej siete v budove, ktorá tiež predpokladá osobitné finančné zdroje.

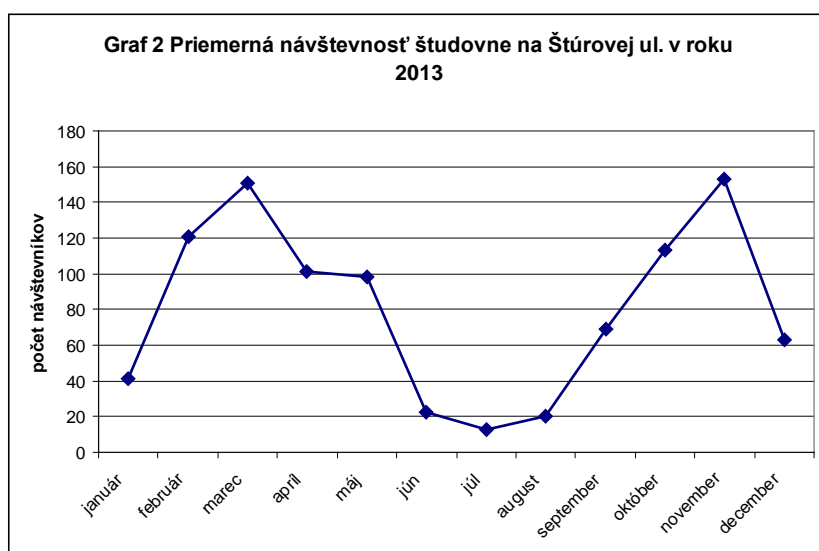
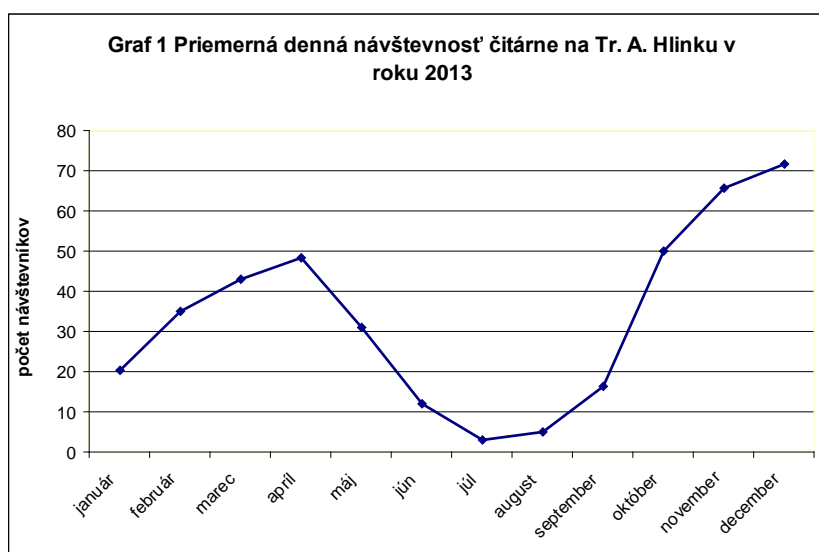
Celkovo však možno priestorové podmienky SIPK hodnotiť ako veľmi kvalitné a z používateľského hľadiska komfortné.

Priestory knižnice na Tr. A. Hlinku (čítareň) predstavujú 117,78m².

4 ODBORNÉ ČINNOSTI

Základom odborných činností knižnice je poskytovanie knižnično-informačných služieb a zabezpečovanie prístupu k informačným zdrojom v čo najširšom zmysle. Kontaktné služby sa poskytujú v hlavnej budove SIPK na Štúrovej ulici a v čítárni na Tr. A. Hlinku. V hlavnej budove sú počas semestra otváracie hodiny od 8.30 do 18.00, v piatok do 17.00. V letnom semestri je v stredu otvorené do 19.00.

Čítareň má otváracie hodiny kratšie – počas semestra od 8.30 do 17.00, v piatok do 16.00. Počas prázdnin je knižnica otvorená od 8.30 do 15.30. Čítareň slúži zároveň aj ako konzultačné miesto pre evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov. Návštevnosť priestorov knižnice kolíše v závislosti od akademického roka (graf 1 a graf 2). Údaje v grafoch vychádzajú zo štatistík návštevnosti. V študovni na Štúrovej ulici počet návštevníkov sleduje prístupový systém, v čítárni na Tr. A. Hlinku personál. Počet študijných miest je spolu 142.

Služby knižnice sa čím ďalej, tým viac prenášajú do virtuálneho prostredia. Svedčia o tom údaje o návštevnosti webových stránok, vyhľadávaní v online katalógu, využívaní plných textov

z vlastného repozitára a z licencovaných elektronických informačných zdrojov (EIZ). Vybrané ukazovatele využívania služieb knižnice v online forme sú v tabuľke 2.

Ukazovateľ	Počet
Návštevnosť webového sídla knižnice	220 351
Vstupy do výpožičného systému	46 625
Vstupy do katalógu/bibliografickej databázy	119 850
Vyhľadávanie v katalógu a bibliografickej databáze	266 397

Tabuľka 2 Využívanie niektorých služieb online

4.1 Knižničné fondy, ich spracovanie a ochrana

Nevyhnutným predpokladom kvalitných služieb knižnice sú jej fondy. Knižničný fond v roku 2013 predstavoval 527 674 knižničných jednotiek (kn. j.). Veľká časť fondu má archívny charakter (staršie publikácie, s nízkou mierou vypožičiavania). Z pohľadu zachovania vedeckého dedičstva sú takéto publikácie rovnako dôležité ako nové prírastky. Na druhej strane, najväčší záujem je o výpožičky aktuálnej literatúry a preto nedostatočný nákup negatívne ovplyvňuje kvalitu služieb.

Prírastok 8 300 kn. j. nemožno považovať (rovnako ako v minulých rokoch) za dostačujúci, pretože 3 852 kn. j. z neho predstavovali záverečné práce. Kúpou sa získalo len 1 118 kn. j. (v roku 2012 to bolo 2 193 kn. j.). Veľký rozdiel medzi kúpou kníh v roku 2012 a 2013 bol ovplyvnený tým, že v roku 2012 sa veľa publikácií nakúpilo z projektov. Aj v roku 2013 sa nakupovala literatúra z projektov, avšak v menšom rozsahu. Podrobnejšie informácie o štruktúre dopĺňovania fondu podľa spôsobu nadobudnutia sú v tabuľke 3. Nezvyčajne vysoký počet darovaných publikácií v porovnaní s minulými rokmi bol spôsobený publikáciami na CD, vydanými v rámci projektu QEDU, ktoré boli takmer v celom náklade odovzdané knižnici.

Spôsob nadobudnutia	Počet kn. j.
Nákup	1 118
Prevod záverečných prác	3 850
Prevod skrípt, učebníc a monografií z VES	922
Výmena	237
Dar	2 055
Náhrady za stratené publikácie	114
Spolu	8 300

Tabuľka 3 Prírastok knižničného fondu podľa spôsobu nadobudnutia

Pokračoval klesajúci trend nákupu časopisov v tlačenej forme. V elektronickej forme je ponuka vedeckých a odborných časopisov mimoriadne bohatá vďaka prístupom k licencovaným elektronickým informačným zdrojom. V tlačenej forme sa nakupovali takmer výlučne slovenské a české časopisy. Celkom v roku 2013 knižnica odoberala 214 titulov časopisov v 300 exemplároch (v roku 2012 to bolo 237 titulov v 336 exemplároch), z toho pre pracoviská SPU bolo 66 titulov/81 exemplárov. Štruktúra odoberaných časopisov podľa spôsobu nadobudnutia je v tabuľke 4.

Spôsob nadobudnutia	Tituly	Exempláre
Nákup	113	177
Výmena	51	51
Dar	50	72
Spolu	214	300

Tabuľka 4 Štruktúra časopisov podľa spôsobu nadobudnutia.

V čiastkových knižniciach na katedrách SPU, ktorých je 65, bolo deponovaných spolu 106 255 kn. j., do SIPK sa vrátilo 537 kn. j., prírastok bol iba 158 kn. j.

Všetky publikácie prechádzajú štandardným knihovníckym spracovaním. Spracovanie sa realizovalo v systéme ARL, vo formáte MARC 21 (medzinárodný štandard pre reprezentáciu a výmenu bibliografických a súvisiacich údajov v strojom čitateľnej forme). Spracovalo sa 6 692 kn. j.

Pre kvalitu popisu dokumentov je dôležité budovanie súborov autorít. Autority možno chápať ako overené a unifikované prvky popisu (mená autorov, názvy inštitúcií, predmetové heslá). V procesoch spracovania sa vytvorilo spolu 3 517 záznamov autorít.

Evidencia, revízia a vyradovanie dokumentov z fondu knižnice sa riadi Vyhláškou č. 421 MK SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu. Prírastkový zoznam sa vedie v tlačenej aj elektronickej forme. Zoznamy úbytkov sa vedie v tlačenej forme. Priebežne prebiehala revízia fondu a vyradovanie zastaranej a multiplicitnej literatúry. 87 515 kn. j. prešlo procesom revízie, vyradilo sa 7 568 kn. j.

Do fondu knižnice, okrem tlačených publikácií, pribúdajú e-publikácie. Okrem záverečných prác sú to najmä publikácie z produkcie SPU, výskumných ústavov poľnohospodárskeho zamerania (Centrum výskumu rastlinnej výroby v Piešťanoch, Výskumný ústav potravinársky v Bratislave a Výskumný ústav pôdoznectva a ochrany pôdy v Bratislave).

Minimálny nákup kvalitných vedeckých publikácií zo zahraničia sa čiastočne kompenzoval e-knihami. Okrem štandardného prístupu k e-knihám v databáze Knovel ich pribudlo v roku 2013 takmer 2 000 z kolekcie Obchod a ekonomika od spoločnosti ebrary. Kolekcia bude k dispozícii do roku 2015 a univerzita ich získala v rámci projektu NISPEZ II (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom II).

Napriek limitovaným finančným zdrojom sa knižnica snaží reagovať na potreby svojich používateľov a pracovníkov univerzity v oblasti nákupu literatúry. Do online katalógu knižnice bola dopracovaná nová funkcionálna „Návrh na kúpu“ prostredníctvom ktorého môžu registrovaní používatelia navrhovať tituly na kúpu.

4.2 Evidencia publikačnej činnosti a ohlasov

Evidencia publikačnej činnosti má v práci knižnice osobitné postavenie, zdôraznené najmä významom publikačnej činnosti univerzity pri delení rozpočtu, pri akreditáciách, habilitáciách a pod. Z tohto dôvodu sa kladie veľký dôraz na úplnosť spracovania a kvalitu bibliografických záznamov. Kvalita záznamov, resp. popisu je dôležitá aj pre správnosť exportov údajov do Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti (CREPČ).

Export údajov do CREPČ sa realizoval mesačne. Vykazovacie obdobie za rok 2013 sa skončilo 31. marca 2014, keď prebehol posledný export. V nasledujúcich mesiacoch bude prebiehať kontrola exportovaných údajov. Kontrolu zabezpečuje Oddelenie pre hodnotenie publikačnej

činnosti Centra vedecko-technických informácií SR v Bratislave, ktoré je prevádzkovateľom CREPČ. Oddelenie pre hodnotenie publikačnej činnosti priebežne zverejňovalo metodické pokyny týkajúce sa zmien v zápise údajov. Tieto zmeny boli priebežne zapracované do procesu spracovania. V roku 2013 sa spracovalo 2 702 záznamov publikačnej činnosti, do CREPČ sa vyexportovalo celkom 2 334 záznamov. Exportovali sa výlučne údaje o publikáciách s rokom vydania 2013, príp. 2012, ak neboli zaevidované v tomto roku.

Pre registráciu publikácii s rokom vydania 2012 platila vo vykazovacom období 2013 Smernica MŠ SR č. 13/2008-R o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, umeleckej činnosti a ohlasov, pre registráciu publikácií s rokom vydania 2013 Zákon č. 455/2012 o vysokých školách Z.z . a Vyhláška MŠVVaŠ SR č. 456/2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti.

Spracovanie ohlasov akademickou knižnicou nie je zo strany MŠ VVaŠ ustanovené ako povinnosť, prax však ukázala, že je potrebné (napr. aj pre akreditácie). Osobitný dôraz sa kládol na evidenciu ohlasov, ktoré nie sú registrované v databázach Web of Science a Scopus. Ak to umožňujú personálne kapacity, dopĺňajú sa do databázy publikačnej činnosti aj ohlasy z týchto databáz. V roku 2013 sa spracovalo 3 275 citačných záznamov.

Z dôvodu prípravy na komplexné akreditácie sa doplnili do databázy publikačnej činnosti údaje o impakt faktoroch časopisov, ich indexovaní v databázach Web of Science a Scopus za obdobie rokov 2008-2013. Do 583 záznamov sa doplnili údaje o IF, do 1 121 o indexovaní v Scopuse a do 753 o indexovaní vo Web of Science. Upravili sa výstupy z webového rozhrania pre výstupy EPCA.

Publikačná činnosť a ohlasy zamestnancov univerzity sú predmetom rôznych porovnávaní a analýz. SIPK poskytuje takéto údaje na požiadanie. Záujem o údaje tohto druhu je veľmi vysoký, vzrástol aj v súvislosti s prípravou na komplexné akreditácie.

5 SLUŽBY

5.1 Výpožičné služby

Počet aktívnych čitateľov knižnice v roku 2013 bol 8 263 (v roku 2012 to bolo 8 094). Z toho bolo 7 106 študentov, 1 864 bola nová registrácia, 2 295 predĺžená registrácia, zvyšok boli používatelia, ktorí mali na svojom konte transakciu z predošlého obdobia, ale v roku 2013 si členstvo v knižnici neobnovili.

Výpožičky dokumentov predstavovali 259 309 publikácií. Z toho 160 876 boli absenčné výpožičky a 98 433 prezenčné. V absenčných výpožičkách sú zahrnuté aj online výpožičky záverečných prác.

Záujem o medziknižničnú výpožičnú službu (MVS) pretrváva. MVS je reprezentovaná výpožičkami z fondu SIPK iným knižniciam (aktívna MVS) a výpožičkami z iných knižníc pre používateľov SIPK (pasívna MVS). Okrem fyzických výpožičiek sem patrí zasielanie elektronických kópií článkov. Služba je v prípade výpožičiek kníh spoplatnená, aby sa pokryli náklady na poštovné. V roku 2013 poskytla knižnica prostredníctvom MVS svojim čitateľom 588 publikácií a článkov (v roku 2012 to bolo 448), iným knižniciam poskytla 133 publikácií a článkov (v roku 2012 ich bolo 142).

5.2 Elektronické informačné zdroje

5.2.1. Licencované EIZ

Vďaka tomu, že sa podarilo na celoslovenskej úrovni vyriešiť dostupnosť databáz pôvodne financovaných z projektu NISPEZ, zostala ponuka elektronických informačných zdrojov zachovaná v rovnakom rozsahu ako v predošlých rokoch. Licencie na prístup k niektorým EIZ pre rok 2013 boli dofinancované z projektu NISPEZ II, pre rok 2014 a 2015 okrem NISPEZ II aj zo zdrojov MŠ VVaŠ.

Plnotextové databázy dostupné v rámci projektu NISPEZ, resp. NISPEZ II:

Knovel

ProQuest Central

ScienceDirect

SpringerLink

Wiley InterScience

Bibliografické a scientometrické databázy dostupné v rámci projektu NISPEZ, resp. NISPEZ II:

Web of Science¹ Core Collection

Web of Science Current Contents Connect

Web of Science Journal Citation Reports

Web of Science BIOSIS Citation Index

Scopus

Prostredníctvom projektu „Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špecializovaných knižníc vrátane ich modernizácie“ pokračoval prístup k online článkom, knihám, referenčným materiálom, encyklopédiám od renomovaných svetových vydavateľov a producentov cez systém NAVIGA:

Elsevier - ScienceDirect – Encyclopedies and RefWorks

Elsevier – ScienceDirect - Ebooks

Elsevier – Engineering Village - REFEREX

Springer – E-books

SAGE Premier 2008-2009

Emerald Insight

Wiley - InterScience - E-books

Wiley - InterScience - Reference Works

IET Digital Library

Keďže projekt sa skončil v roku 2008, dostupnosť obsahu databáz je limitovaná obdobím trvania projektu.

Z finančných zdrojov Ministerstva kultúry SR bol pokrytý prístup k databázam EBSCO, zo zdrojov projektu Podpora inovácie technológií špeciálnych výrobkov a biopotravín pre zdravú výživu ľudí (ITEBIO) bol financovaný prístup k špecializovanej poľnohospodárskej databáze CAB Abstracts. Prístup sa rokom 2013 skončil, pretože finančné zdroje na jeho ďalšie pokračovanie sa nepodarilo získať.

Novinkou v ponuke EIZ je vyššie spomínaná kolekcia e-knží so zameraním na obchod a ekonomiku od spoločnosti ebrary. Pre prácu s týmito knihami sú k dispozícii dve rozhrania – databáza ProQuest alebo rozhranie spoločnosti ebrary. V databáze ProQuest sa nedajú e-knihy vyhľadávať osobitne. Vo výsledkoch vyhľadávania sú však v osobitnej záložke. E-knihy si možno aj vypožičať, t. j. uložiť na vlastné zariadenie.

¹ Informačný zdroj Web of Knowledge zmenil v roku 2013 názov na Web of Science.

5.2.2. Využívanie licencovaných EIZ

Licencované EIZ sú dostupné na základe kontroly IP adries počítačov v počítačovej sieti SPU. Prístup mimo siete SPU umožňuje vyššie zmienená služba TuKAN (Tunel K Akademickému Netu). Všetky licencované EIZ ponúkajú možnosť osobnej registrácie, ktorá spravidla znamená širšiu ponuku služieb a najmä poskytuje možnosť personalizácie.

Vyhľadávanie v licencovaných EIZ prebieha rôznym spôsobom. Ak sa pri použití vyhľadávacieho nástroja internetu (napr. Google) zobrazia články z licencovaných databáz a vyhľadávanie prebieha v sieti univerzity, sú vyhľadané plné texty k dispozícii bez toho aby si používateľ všimol, že ide o licencované zdroje. Užitočným nástrojom, umožňujúcim integrované vyhľadávanie vo všetkých licencovaných zdrojoch a vybraných Open Access zdrojoch je portál scientia.sk, ktorý majú používatelia knižnice k dispozícii, rovnako ako väčšinu databáz vďaka projektu NISPEZ. Problémom využívania portálu scientia.sk je, že prístupy k databázam a prevzaté plné texty nie sú zahrnuté do štatistík a preto sú štatistiky využívania iba orientačné (chýbajú v nich vyhľadávania a plné texty cez portál scientia.sk).

Databáza	Vyhľadávanie 2012	Vyhľadávanie 2013	Prevzaté plné texty 2012	Prevzaté plné texty 2013
CAB Abstracts	321	342	Nesleduje sa	Nesleduje sa
EBSCO	21 451	28 211	2 500	2 607
Knovel Library	10 889	3 988	4 295	3 988
ProQuest	6 240	3 588	5 133	5 609
ScienceDirect	21 119	22 191	71 287	54 307
SpringerLINK	4 618	4 800	4 618	4 800
Wiley Online Library	5 917	6 007	5 879	6 189
Scopus	9 200	20 516	Nesleduje sa	Nesleduje sa
Web of Science	24 364	42 330	Nesleduje sa	Nesleduje sa
NAVIGA	1 086	792	1 086	792
Spolu	105 205	132 765	86 419	78 292

Tabuľka 5 Využívanie licencovaných EIZ

Napriek tomu, ako ukazuje tabuľka 5, je využívanie licencovaných EIZ na SPU v Nitre vysoké. Najvyužívanejšou databázou je Science Direct, obsahujúca najmä produkciu vydavateľstva Elsevier. Osobitne vzrástlo vyhľadávanie v scientometrických databázach Web of Science a Scopus (takmer dvojnásobne), čo pravdepodobne súvisí s prípravou podkladov pre akreditácie.

5.2.3. Vlastné EIZ

Z funkcie špecializovanej vedeckej knižnice pre oblasť poľnohospodárstva vyplýva pre SIPK povinnosť bibliografického spracovania publikácií z oblasti poľnohospodárstva. Táto povinnosť sa do veľkej miery prekrýva s povinnosťou evidencie publikačnej činnosti zamestnancov SPU. Preto sa obidve agendy realizujú spoločne a výsledkom je Bibliografická databáza SIPK, ktorá obsahuje 110 054 bibliografických záznamov, z toho záznamy publikačnej činnosti zamestnancov SPU predstavujú 46 625 záznamov.

8 596 záznamov v databáze obsahuje linky na plné texty. V prevažnej miere sú to plné texty publikácií ktoré SIPK archivuje v repozitári e-publikácií. Repozitár obsahuje celkom 12 800 publikácií, vzhľadom na obmedzenia autorského práva nie je možné zverejniť všetky e-publikácie. Niektoré sa iba archivujú.

Bibliografická databáza SIPK je voľne dostupná na webe (v rovnakej aplikácii ako online katalóg knižnice) a využíva sa tak na prehľady publikačnej činnosti, ako aj pri vyhľadávaní literatúry pre seminárne a záverečné práce.

Databáza Rastliny pre zlepšenie kvality života je výstupom projektu Netradičné druhy rastlín ako zdroje biopotravín a suroviny pre nové spracovateľské technológie (ITEBIO) na ktorom SIPK participuje. Je informačným zdrojom o hospodárskej hodnote menej známych a menej využívaných druhov rastlín, obsahuje charakteristiky odrôd, ktoré boli publikované v listinách povolených odrôd a listinách registrovaných odrôd a majú pôvod na špecializovaných pracoviskách bývalého Československa a Slovenskej republiky, ako aj vybrané digitalizované publikácie súvisiace s problematikou netradičných druhov rastlín.

5.3 Bibliograficko-informačné služby, rešerše

Tematické rešerše sú platenou službou, napriek tomu je o ne medzi študentmi záujem. Pre študentov SPU sa vypracovalo 158 rešerší, pre študentov mimo SPU 7 a pre zamestnancov univerzity 34.

Oveľa vyšší záujem ako o rešerše tematické je o citačné rešerše, ktoré sa vypracúvajú pre účely vedeckých postupov, hodnotenia projektov, hodnotenia pracovísk a pod. V roku 2013 sa ich počet zvýšil aj v súvislosti s predbežnými prípravami na akreditácie. Pre zamestnancov SPU sa spracovalo 768 citačných rešerší. Vzhľadom na dynamiku vývoja citácií sa citačné rešerše pre niektorých zamestnancov robili opakovane, preto je ich počet taký vysoký.

V rámci spolupráce s výskumnými pracoviskami a vysokými školami sa poskytovali citačné rešerše aj mimo SPU (pre zamestnancov UKF Nitra, CVZV Nitra, CVRV Piešťany, VÚEPP Bratislava, VÚTPaHP Banská Bystrica a i.). Mimo SPU sa spracovalo 143 citačných rešerší.

Osobitným typom rešerší sú prehľady publikačnej činnosti. Zamestnanci si ich môžu robiť sami v osobitnej webovej aplikácii „Výstupy EPCA“. Veľká časť zamestnancov túto možnosť využíva, niektorí jednotlivci alebo celé pracoviská si prehľady publikačnej činnosti objednávajú v SIPK. V roku 2013 sa ich spracovalo 243 pre zamestnancov SPU a 8 mimo univerzity.

5.4 Konzultačné a referenčné služby

Poskytujú sa osobne, telefonicky alebo online (služba „Spýtajte sa knižnice“). Najmä osobné konzultačné služby pre návštevníkov študovni sú dôležitou súčasťou každodennej práce knihovníkov, pretože študenti často potrebujú pomoc pri práci s online katalógom, s obsluhou rôznych zariadení a pod. Referenčné služby predstavujú pomoc pri výbere literatúry na určitú tému, dopĺňovanie bibliografických informácií. Konzultačné a referenčné služby umožňujú efektívnejšie využívať ponúkané služby a informačné zdroje, preto sú považované za štandardnú súčasť služieb. Ich súčasťou sú praktické ukážky pre študentov ako postupovať pri tvorbe rešerší.

5.5 Informačné vzdelávanie

Schopnosť uvedomiť si potrebu informácií, vedieť ich vyhľadať, hodnotiť, spracovať a komunikovať sa považuje za informačnú gramotnosť. Akademické knižnice (ale nielen ony) poukazujú na potrebu zvyšovania informačnej gramotnosti študentov vysokých škôl a aktívne sa zapájajú do aktivít spoločne nazývaných „informačné vzdelávanie“. Informačné vzdelávanie je štandardnou súčasťou vysokoškolského vzdelávania najmä v zahraničí (osobitná pozornosť sa mu venuje napr. v USA, v ostatnom období aj v ČR). Zameriava sa na široký okruh tém súvisiacich s vyhľadávaním, hodnotením a spracovaním odborných informácií a spravidla sa realizuje ako súčasť vyučovania odborných predmetov, s väčšou alebo menšou mierou zapojenia akademických knižníc.

SIPK participuje na informačnom vzdelávaní študentov SPU vo všetkých formách štúdia - bakalárskej, magisterskej, doktorandskej, prevažne v dennej forme; v menšej miere aj v externej forme (FAPZ) a od roku 2013 boli prvky informačného vzdelávania zaradené tiež do výučby študentov MBA (Master of Business Administration).

Jednotlivé témy informačného vzdelávania závisia od stupňa štúdia ako aj dohody s konkrétnymi vyučujúcimi. Najčastejšie témy sú:

- Služby knižnice, práca s katalógom a databázami
- Vyhľadávanie informácií všeobecne
- Elektronické informačné zdroje
- Ako citovať
- Autorské právo a záverečné práce
- Podpora publikovania.

Odhadujeme, že s určitou formou informačného vzdelávania sa počas štúdia na SPU stretne približne 80% študentov denného štúdia, ale iba 5% študentov externého štúdia. Relatívne vysoké percento účasti študentov denného štúdia na informačnom vzdelávaní v praxi znamená, že päť fakúlt pravidelne zaraďuje do úvodných prednášok pre študentov prvých ročníkov aj informáciu o knižnici a jej službách. Tri fakulty prizývajú knihovníkov na špecializované semináre zamerané na prípravu záverečných prác, z toho FAPZ a FBP systematicky (výučba sa realizuje v knižnici).

V marci 2013 pripravila SIPK prednášky pre doktorandov zamerané prevažne na podporu publikovania. Aj keď táto aktivita mala dobrovoľný charakter, zúčastnilo sa jej takmer 70% doktorandov v prvom ročníku štúdia. V roku 2013 sa spracoval návrh na Kurz vedeckého publikovania pre doktorandov, ktorý sa realizuje v letnom semestri 2014.

6 DOMÁCA A ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA

SIPK pri plnení svojich úloh spolupracuje s mnohými domácimi a zahraničnými inštitúciami, najmä s:

- knihovníckymi združeniami,
- akademickými a vedeckými knižnicami,
- knižnicami a informačnými pracoviskami výskumných ústavov pôdohospodárskeho zamerania,
- výmennými partnermi.

Knižnica je členom Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc. Zamestnanci knižnice pracovali, resp. pracujú v riadiacich orgánoch oboch združení.

V spolupráci s nimi sa SIPK podieľala na organizovaní odborných podujatí, pripomienkovala legislatívne dokumenty týkajúce sa činnosti knižníc a pod.

Spolupráca s knižnicami a informačnými pracoviskami výskumných ústavov sa realizovala vo viacerých oblastiach. V oblasti metodickej SIPK spracúva štatistické údaje o činnosti týchto knižníc pre potreby štátneho štatistického zisťovania. Vzájomná spolupráca sa týkala aj poskytovania publikácií zo strany výskumných ústavov pre bibliografické spracovanie, e-publikácií pre archiváciu a prístupovanie. Zo strany týchto inštitúcií bol záujem najmä o prístup k elektronickým informačným zdrojom a spracovanie citačných rešerší.

Pokračovala spolupráca s Agroinštitútom v Nitre na spracovaní údajov pre databázu AGRIS (medzinárodný informačný systém pre poľnohospodársku vedu a technológiu, ktorého koordinátorom je FAO). Do databázy AGRIS sa spracovali články z časopisov Acta..., Agrochémia, Journal of Microbiology, Biotechnology and Food Sciences, Agrárne právo EÚ a 15 titulov monografií.

6.1 Výmena publikácií

Počet domácich výmenných partnerov bol 28, medzi nimi výskumné ústavy pôdohospodárskeho zamerania (9), vysoké školy (12), ústavy SAV a ďalší. Predmetom výmeny zo strany SIPK boli vedecké časopisy Acta a Agrochémia. Knižnica touto formou získala 11 titulov časopisov a 39 neperiodických publikácií (knihy, zborníky).

Medzinárodná výmena pokračovala výlučne s aktívnymi výmennými partnermi. Počet výmenných partnerov bol 75. Najvýznamnejší (najaktívnejší) výmenní partneri sú v Poľsku (12) a v Českej republike (13). Wageningen University Library každoročne v rámci výmeny poskytuje 50 dizertačných prác podľa výberu SIPK. Spolu sa v rámci medzinárodnej výmeny získalo 198 knižných publikácií a 40 titulov časopisov.

Aj v medzinárodnej výmene boli predmetom výmeny najčastejšie vedecké časopisy Acta a Agrochémia. Niektorí autori z SPU poskytujú bezplatne pre účely výmeny svoje publikácie pre vybraných zahraničných partnerov. V roku 2013 napr. Pestovateľské technológie v podmienkach klimatickej zmeny. Pre zviditeľnenie publikačnej produkcie autorov z SPU na partnerských univerzitách to môže byť pozitívny krok.

V roku 2013 sa zahraničným výmenným partnerom zasielali časopisy v nasledovných počtoch:

- Acta fytotechnica et zootechnica - 65
- Acta technologica agriculturae - 63
- Acta oeconomica et informatica - 75
- Acta horticulturae et regiotecturae - 70
- Acta regionalia et environmentalica - 10
- Agrochémia - 11

Náklady na poštovné v zahraničnej výmene predstavovali 982 Eur.

7 HOSPODÁRENIE

Pridelená dotácia v roku 2013	251 484 Eur
- bežné výdavky ekon. klasif. 610	226 309 Eur
- špecifické výdavky ekon. klasif. 610	19 200 Eur
ekon. klasif. 630	5 975 Eur
Neúčelová dotácia na zvýšenie miezd	9 374 Eur

Ďalšie zdroje financovania	66 114 Eur
- príjmy - poplatky za služby v roku 2013	19 004 Eur
- zostatok príjmov z roku 2012	15 788 Eur
- projekt MK SR	3 500 Eur
- projekt ITEBIO (literatúra)	12 082 Eur
- projekt ITEBIO (refundácia miezd)	3 000 Eur
- rozvojový projekt MŠ VVaŠ	12 740 Eur
Čerpanie fin. prostriedkov v roku 2013	305 479 Eur
- ekon. klasif. 610	251 773 Eur
- ekon. klasif. 630	53 706 Eur

Čerpanie na vybraných položkách ekon. klasif. 630

- nákup knižničného fondu	28 929 Eur
- z toho časopisy	6 506 Eur
- informačný systém (ročné licencie, úpravy)	12 381 Eur
- poštovné a telekomunikačné služby	2 013 Eur
- všeobecný materiál	3 983 Eur

8 INÉ ČINNOSTI

SIPK participovala na nasledovných projektoch:

- Celoslovenský projekt NISPEZ II - Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku - prístup k elektronickým informačným zdrojom (financovaný z štrukturálnych fondov EÚ)
- Podpora inovácie technológií špeciálnych výrobkov a biopotravín pre zdravú výživu ľudí (ITEBIO) – aktivita 1.4 Informačné vstupy a výstupy pre inovatívne technológie biopotravín (financovaný z štrukturálnych fondov EÚ)

Projekty, ktorých riešiteľom bola, resp. je SIPK:

- Rozšírenie ponuky vedeckých a odborných kníh (dotačné zdroje MK SR),
- Odstraňovanie bariér v prístupe k informačným službám – analýzy potrieb a návrh modelového riešenia (dotačné zdroje MŠVVaŠ).

Zabezpečovanie účasti SPU na výstavách a veľtrhoch, prezentácia univerzity:

- Medzinárodný veľtrh Agrokomplex 2013,
- Celoslovenské dni poľa,
- Gaudeamus 2013.

Členstvo v redakčných radách vedeckých a odborných časopisov, poradenstvo v oblasti formálnych aspektov publikovania.

Prednášková činnosť niektorých zamestnancov (PhDr. Ľ. Jedličková, PhD., Ing. J. Guzmická, Mgr. Tatiana Wolczová, PhD. Ing. D. Bugárová, Mgr. B. Bellérová, PhD.)

Organizovanie pracovných seminárov pre knihovníkov čiastkových knižníc, pre zamestnancov poverených evidenciou publikačnej činnosti na katedrách, organizovanie odborných knihovníckych podujatí (napr. v spolupráci s Krajskou knižnicou Karola Kmeťka v Nitre a Univerzitnou knižnicou UKF seminár NitLib).

Pozornosť sa venovala aj internému vzdelávaniu zamestnancov knižnice, ktoré sa zabezpečovalo vlastnými kapacitami alebo prizývaním odborníkov z iných inštitúcií.

9 PROBLÉMY A PODNETY

Vzhľadom na pretrvávajúce problémy s nedostatočnými finančnými zdrojmi na nákup literatúry by bolo vhodné, aby sa pri príprave väčších projektov na pracoviskách SPU plánovali aj výdavky tohto druhu. Hoci sa vo viacerých prípadoch tak deje, publikácie sú často určené iba pre úzky okruh riešiteľov a nedarí sa zlepšovať situáciu vo vzťahu k študentom a ďalším záujemcom o literatúru. Knižnica sa systematicky snaží uchádzať o grantové zdroje, sama však nemá toľko príležitostí ako fakulty. V prípade potreby je pripravená podieľať sa na spolufinancovaní takýchto výdavkov.

V kontexte požiadaviek na dostupnosť študijných materiálov/literatúry v akademickej knižnici, najmä vo vzťahu k študentom so špecifickými potrebami, by bolo vhodné zvážiť distribúciu týchto materiálov v digitálnej forme v spolupráci s Vydavateľstvom SPU. Digitálne formáty poskytujú flexibilitu tak autorom, ako aj vydavateľovi, knižnici a študentom. SIPK je pripravená poskytnúť záujemcom (autorom) asistenciu pri nasadení e-formátov pre ich publikácie (open access point).

Veľkú pozornosť si zasluhuje problém absencie riešenia dlhodobej archivácie digitálneho obsahu. Riešenie je možné iba vybudovaním perzistentného úložiska, na čo finančné zdroje SIPK nepostačujú. Riešenie možno hľadať iba na univerzitnej úrovni, z nedotačných zdrojov (pravdepodobne prostredníctvom projektov).

V roku 2013 SIPK nezískala žiadne nové prostriedky IKT. Súčasná situácia s vybavením IKT nie je alarmujúca, ale ak sa nebude vybavenie knižnice priebežne vybavovať, bude to viesť k vážnym problémom. Nákup IKT sa doposiaľ realizoval takmer výlučne z nedotačných zdrojov (najmä projekty, menej príjmy). Keďže v roku 2013 sa nepodarilo získať žiadne grantové zdroje na výdavky tohto druhu, nastal „výpadok“ ktorý bude potrebné kompenzovať v budúcnosti.